

Cel szczegółowy 2.5: Zielona mobilność miejska

Potrzeby terytorialne Europy Środkowej

Zmniejszenie emisji z transportu jest kluczowym wyzwaniem dla ekologizacji gospodarki Europy Środkowej, a także głównym celem Europejskiego Zielonego Ładu. Mobilność w mieście wymaga w szczególności zintegrowanej odpowiedzi. Inteligentne i ekologiczne rozwiązania należy wprowadzić w miejskich obszarach funkcjonalnych (MOF), uwzględniając interakcje między zwartymi „centrami miast” a ich „zapleczem”. W Europie Środkowej wiele jednostek MOF stoi przed podobnymi wyzwaniami związanymi z ekologizacją (uczynieniem przyjaznej środowisku) mobilności. Wymagają one zastosowania zintegrowanych podejść, aby zająć się ogromną różnorodnością aspektów terytorialnych (od np. zapotrzebowania na energię, zanieczyszczenia powietrza, zatłoczenia ulic i logistyki miejskiej po usługi transportu publicznego, zachowania związane z mobilnością i dobre zarządzanie) oraz aby osiągnąć zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto. W tym zakresie cyfryzacja i nowe technologie wykazują znaczny potencjał, który może pomóc w ekologizacji przyszłości mobilności miejskiej.

Działania w zakresie współpracy transnarodowej

W ramach niniejszego celu szczegółowego z Programu Interreg EUROPA ŚRODKOWA wsparcie będzie przyznawane na działania z zakresu opracowywania i wdrażania strategii, planów działania, narzędzi, szkoleń i działań pilotażowych służących bardziej efektywnej nauce polityk oraz poprawy umiejętności w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej. Działania powinny skupiać się na zintegrowanej i inteligentnej ekologicznej mobilności na obszarach MOF poprzez uwzględnienie aspektów zarządzania i poprawę koordynacji między właściwymi interesariuszami i politykami. Zgodnie z unijnym „pakietem dotyczącym mobilności w mieście”, działania powinny obejmować opracowanie i wdrożenie zintegrowanych strategii. Powinny one również obejmować testowanie i wdrażanie nowych ekologicznych podejść i technologii w celu zapewnienia rozwiązań dla wyzwań związanych z mobilnością w mieście. Ponadto działania powinny wyrównywać różnice między terytoriami mniej i bardziej rozwiniętymi pod względem ekologicznej mobilności miejskiej.

Konkretyzując, program będzie finansował działania mające na celu poprawę sytuacji w następujących dziedzinach (prezentowana lista nie jest katalogiem zamkniętym):

- Planowanie zrównoważonej mobilności miejskiej
- Jakość i wydajność usług ekologicznego, miejskiego transportu publicznego
- Inteligentne zarządzanie ruchem i mobilnością, w tym rozwiązania w zakresie dojazdów
- Zrównoważone połączenia multimodalne pomiędzy obszarami miejskimi i podmiejskimi
- Zrównoważone multimodalne miejskie rozwiązania transportowe i logistyczne (z uwzględnieniem tzw. „ostatniej mili”)

- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu miejskiego
- Dostępność miejskiego transportu publicznego dla wszystkich, a zwłaszcza dla osób starszych i niepełnosprawnych

Przykłady wspieranych działań (prezentowana lista nie jest katalogiem zamkniętym):

- Podnoszenie umiejętności i zdolności urbanistów i decydentów w zakresie zintegrowanego planowania zrównoważonej i ekologicznej mobilności na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych
- Wymiana wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie inteligentnego zarządzania ruchem w celu poprawy takich aspektów jak parkowanie, zatłoczenie, emisja gazów cieplarnianych i inne emisje związane z transportem
- Testowanie i wdrażanie rozwiązań w zakresie zharmonizowanych i zintegrowanych rozwiązań w zakresie biletów, sprzyjających wydajnemu i powszechnie akceptowanemu transportowi publicznemu na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych
- Testowanie i wprowadzanie rozwiązań typu „mobilność jako usługa” (MaaS) oraz innych cyfrowych modeli biznesowych na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej i inteligentnych rozwiązań logistycznych
- Promowanie i wdrażanie zintegrowanych koncepcji mobilności miejskiej, w tym np. transportu bezemisyjnego, np. rowerowego, oraz strategii monitorowania, które przyczyniają się do lepszego zarządzania jakością powietrza w celu zmniejszenia narażenia ludności na emisje związane z transportem (zanieczyszczenie powietrza i hałas) w oparciu o obowiązujące wytyczne WHO i dyrektywy UE
- Wymiana doświadczeń i podejść do zrównoważonego zarządzania flotą (np. autobusów wodorowych i elektrycznych), jak również wykorzystania baterii wycofanych z eksploatacji w systemach elektromobilności miejskiej
- Opracowywanie i wprowadzanie lepszych rozwiązań w zakresie zarządzania zrównoważoną mobilnością na poziomie MOF, w tym np. koordynacja interesariuszy na różnych poziomach zarządzania w celu poprawy łączności miejskiej i podmiejskiej oraz rozwiązań w zakresie ekologicznych dojazdów
- Testowanie i wdrażanie ekologicznych miejskich rozwiązań logistycznych oraz testowanie nowych podejść do multimodalnego transportu towarów na poziomie MOF (np. multimodalne węzły komunikacyjne)
- Projektowanie i wdrażanie strategii mających na celu ekologizację „ostatniej mili” dostaw i logistyki w miastach
- Wpływanie na zmianę zachowań w kierunku bardziej zrównoważonej mobilności miejskiej poprzez innowacyjne podejścia (np. działania typu „pop-up”, którym towarzyszy kampania cyfrowa)

- Opracowywanie i wdrażanie strategii i planów działania w celu poprawy pozbawionego barier dostępu do systemów transportu publicznego, zwłaszcza dla osób starszych i niepełnosprawnych

Działania powinny poszukiwać synergii z instrumentami UE, aby podejmować innowacyjne podejścia i technologie, np. z programem Horyzont Europa, oraz z istniejącymi sieciami i inicjatywami, np. CIVITAS, europejską platformą ds. planów zrównoważonej mobilności miejskiej oraz agendą miejską UE, jak również uwzględniać plany działań strategii makroregionalnych. Działania powinny przyczyniać się do wykorzystania inwestycji finansowanych na przykład z krajowych i regionalnych programów EFRR lub Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Projektowanie działań w ramach tego celu szczegółowego powinno uwzględniać w szczególności następujące kwestie: zmniejszenie zapotrzebowania na transport, zmniejszenie lub optymalizacja przepływów transportowych, promowanie systemów transportowych o najniższej emisyjności oraz zmniejszenie wpływu systemów transportowych na zanieczyszczenie powietrza i hałas, zdrowie publiczne i dziedzictwo kulturowe.

Planowane rezultaty

Wynikiem działań w ramach współpracy transnarodowej będzie poprawa zdolności i uczenie się polityk na wszystkich poziomach zarządzania w celu wdrożenia multimodalnej mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju w funkcjonalnych obszarach miejskich. Doprowadzi to do powstania bardziej ekologicznych usług w zakresie mobilności miejskiej, zmiany zachowań i przyczyni się do znacznego ograniczenia zanieczyszczeń związanych z transportem oraz do redukcji emisji gazów cieplarnianych. Mniej zatłoczone miasta Europy Środkowej przyniosą korzyści gospodarcze i stworzą przestrzeń publiczną, która z kolei przyczyni się do zapewnienia wyższej jakości życia obywatelom. Ponadto wspierane działania odblokują środki finansowe na zwiększenie skali opracowanych rozwiązań i pomogą we wdrażaniu innowacyjnych i ekologicznych technologii mobilności miejskiej na szerszym poziomie terytorialnym.